

den hemen önceki saat veya günlerde sürü hayvanlarının acıip hareket edip etmediklerinin dikkatlerini çekip çekmediği yolunda sığır çiftlikleri sahiplerine sorular sordular.

Everndon daha sonra şöyle diyordu: "Halkın çoğu bizim aklımızdan zorumuz olduğunu sandılar; zira hiç böyle birşey işitmemişlerdi o zamana dek".

Sadece bir kadın, iki atını yatıştırmak için dışarı çıktığını ve atların niye öyle hayalet görmüş gibi olduklarına o zaman şaşmış olduğunu hatırladı. Genellikle pek çevik olan tay'ın da, kudurmuş gibi koştuğunu ve bu nedenle bir kere yere düştüğünü söyledi. Everndon'un dikkatini çeken husus, bu kadının çiftliğinin sarsıntının iç merkezi üzerinde olduğu idi.

1971'deki depremden bir gece önce, birbirinden ayrı iki bölgedeki polis karakollarının, sürülerle farenin hendeklere koştuğunu rapor ettiklerini San Fernando'lu bir memur Everndon'a söyledi.

Bilim adamları, daha önceleri de, depremden önce hayvanların acıip hareketleri hakkında hikâyeler işitmişler fakat, Çin'e yaptıkları son bilimsel geziye değin bunları ciddiye almamışlardı.

Everndon: "Belki de bunda gerçek payı vardır. Bir çeşit kısa-sürelili uyarıya, ne olursa olsun bir şeye muhtacız" demektedir.

SCIENCE DIGEST'ten
Çeviren: Ruhsar KANSU

Trafik Güvenliği:

ARABANIZI KENDİNİZ DENETLEYİNİZ

Mac MACLEOD

Bir kahve içimi kadar bile sürmeyen bir zamanda arabanızın güvenlik denetimini yapabilirsiniz. Profesyonel şoförlere her iş günü makinelerinin bazı canalan noktalarını denetlemeleri ve bozulup kalmaları ya da kazalara meydan vermeden taşıtlarını güvenle kullanmak için, çeşitli göstergelerin verilerine tetik durmaları öğretilir.

Yaşamınızı kazanmak için araba kullanmanız bile, yaşamınızı sürdürmek için onu bakımlı bir durumda bulundurmak zorundasınız. Direksiyona geçtiğiniz an yaşamınız kendi ellerinizin arasındadır.

Lâstikler

Bir çevre dolaşımı güvenlik denetimi ile işe başlayınız. Arabanız lâstikler üzerinde gittiğinden, buradan işe başlamak yerinde olur. Lâstiklere, herhangi birinin ötekilerden daha havasız olup olmadığını anlamak için bakınız. Daha iyisi bir lâstik hava ölçme âleti kullanınız. Eşit olmayan basınçlar doğrudan doğruya direksiyon idaresini ve frenleme işini etkiler ve arabanın havası en düşük lâstik yönünde ve özellikle, şoförün bir tehlike duruşu yapması halinde, çekmesine sebep olur. Bu çok basit ve etraflı güvenlik denetimini yapmakla birçok kazalar ve pahalı onarım işleri önlenmiş olur.

Basınç aşağı yukarı her ay doğru bir lastik ölçme âletiyle denetlenmeli (Hava verme istasyonlarının ölçme âletleri dile düşme derecesinde hatalıdır) ve yapıcınızın el kitabında salık verilen önemli işler arasında yer almalıdır. İstepneyi de unutmamalıdır, çünkü o da hava kaybeder. Doğru, ve eşitlenmiş basınç, lâstiklerinizin yaşamını kilometrelerce uzatır ve tekerlek yalpalamasıyla çok kez dengesiz lâstik aşınmasına

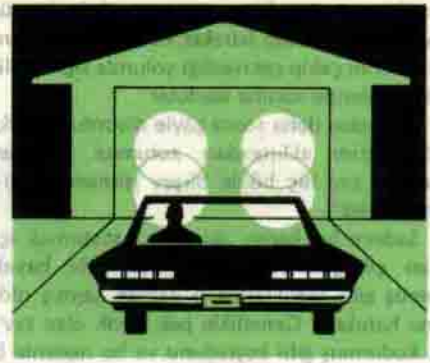
bağlı süspansiyon ve direksiyon sorunlarının sebep olduğu onarım masraflarını önler. Şimdi de bakılacak şey şudur.

İyi görülebilmesi için, gerekiyorsa yere bir gazete seriniz. Eğer, dışı kısım dalgalı gibiyse, ya da, özellikle dış kenarlarda dengesiz bir aşınma olmuşsa bu tekerleklerin bir hızda olmadığını, ya da balansın iyi olmadığını gösterebilir.

Kenarlar yakınındaki hızlı aşınma lăstiđin o sırada, ya da 6nceden hava gerekmesinde olduğunu g6sterebilir. T6m ortadaki hızlı aşınma bunun tam karşını g6sterebilir: o sırada ya da, 6nceden, fazla havalı demektir.

Diř y6ksekliği 1,6 mm'den daha az bir lăstik değiştirilmeli, ya da yedek olarak olağan6st6 durumlarda kullanılmalı. Diřin kalınlığını 6l6mek i6in, dişlerin arasındaki oluğu başaşağı bir 25'lik yerleştirmeli. Ayyıldızın ucu (6st kısmı) g6z6k6yorsa lăstiđi değiştirme zamanı gelmiş demektir.

Bu basit g6venlik denetimini yaparken lăstiđe g6m6lm6ř sıvrı Őeylere dikkat ediniz. Lăstiđin duvarlarındaki derin kerkik ve yanıkları g6zden

iyi 6alıştığı halde 6teki elle ses 6ıkarmayan bir bağlantı oluşabilir.

Cam Silecekleri ve Işıklar

Arabanızın cam sileceklerini ve cam yıkayıcısını 6alıştırınız. Cami bi6imsiz Őekilde 6izen silecekler değiştirilmelidir; yoksa TAM lăzım oldukları zaman, Őiddetli bir fırtınada "k6r6 k6r6ne araba s6rmek" ya da yoldan 6ekilmek zorunda kalırsınız.

ka6ırmayınız. Herhangi bir Őeyden Ő6pheye d6řerseniz, lăstiklerinizi bilgili bir lăstik6iye muayene ettiriniz.

Amortis6rler

Lăstikler gibi amortis6rler de arabanın daha iyi kontrol altında tutulmasına yardım eder. Bařtan dalmaları ve Őıřmaları azaltır. Arabanın d6zelmesine, 6zellikle t6msek ve 6ukurlarla d6n6şlerde de direksiyonun daha kolay kullanılmasına yardım eder.

Amortis6rleri denetlemek i6in tampon ya da 6amurluklardan herbirinin başını sert6e aşağı bastırmalı. Bunun 6zerine araba yaylanarak 6abucak eski durumuna gelmeli ve kendi kendine ortalamalı, yaylanmaya devam ediyorsa, yeni amortis6rlere gerekseme vardır.

Bundan sonra arabanın altına bakmalı. Amortis6rler, her tekerleğin 6tesinde madensel silindirlerdir. I6lerinde hidrolik sıvrı vardır. Silindir altlarının ıslak olması, sıvrının sızdığını ve yeni amortis6rlere gerekseme olduğunu g6sterir. Belirtilen yerlerin kurumuş sıvrı ile sadece lekelenmiş olması, amortis6rlerin, daha işe yarar durumda olabileceğini g6sterir.

Korna, ayrı ayrı her iki elle 6alınıp 6alınmadığı denetlenmelidir. Korna 6emberinin hem sağ, hem de sol yanlarını sıvayınız. Kornada, bir elle

Arabanızın camı hem i6eride hem de dışarıda temiz mi? 6n camla arka pencere camının i6inde yoğunlaşan nemle t6t6n dumanı tabakası, 6zellikle geceleyin g6r6ř6 azaltır ve Őof6r6n yorulmasına sebep olur. Yeni arabalarda (2 yıla kadar) bu i6 tabakanın oluşumundan başlıca etken, plastik d6şmeden buğulaşan yumuşatıcıdır.

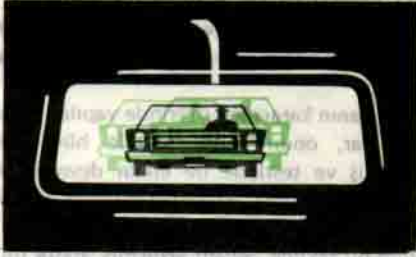
Far lămbaları anahtarını birinci duruma getirerek park, kuyruk, plaka ve g6stere tablosu lămbalarının yanıp yanmadığını denetleyiniz. Arkasından, anahtarı ikinci duruma getireceksiniz ve kısa ve uzun demetleri (huzme) bir duvara ya da garaj kapısına karşı yakmak suretiyle

deneyiniz. Frenleri pompalıyarak, fren lâmbalarının sinyal verip vermediğini bir başkasına kontrol ettiriniz. Bundan sonra da, vitesi geriye alarak, onu geri lâmbalarınıza baktırınız. Her iki dönüş sinyal lâmbanız çalışıyor mu?

Direksiyon

Son testler, direksiyon ve frenler için hazır duruma gelmiş bulunuyorsunuz. Bunlar yol testi olduğundan, sakın ve trafiği az bir bölge seçiniz. Böylece başka trafike karışmaz, başka araçlar ve yayalar tarafından meşgul edilmersiniz.

Şimdi bakın bakalım. Direksiyon iyi mi? Boşluk falan yok ya! Lâstikleri oynatmadan beş santimden fazla boşluk varsa, makinistinize ya da uzmanınıza tüm direksiyon düzenini muayene ettiriniz. Çünkü bu düzenin her parçası güvenlik bakımından can alıcıdır.

Tekerlekler doğru iken, direksiyon simidinin, parmakları da ileri doğru mu? Doğru değilse, direksiyon bağlantı çubukları eğilmiş olabilir. Eğilmiş çubuklarda ön tekerlekleri, doğrultudan uzaklaştırır ve lâstiklerin fazlasıyla aşınmasına sebep olur.

Direksiyonu sert olarak çevirdiğiniz zaman, kaputun altından şiddetli bir ses çıkması, hidrolik direksiyon kayışının sıkılanması gerektiğini gösterir. Ya da direksiyon güç dönüyorsa, daha fazla hidrolik direksiyon sıvısına gerekseme olduğu anlaşılır.

Normal bir hızla giderken direksiyonu biraz gevşetiniz. Eğer direksiyon elinizde titriyorsa, ya

da geri aynanızdaki görüntü aşırı derecede titriyorsa, bu bir ön tekerlek yatak hasarı, kardan mafsal bozukluğu, ya da dengesiz ana mil bulunduğunu gösteren gerçek bir tehlike işaretidir. Nedenini bularak gereken düzeltmeyi yaptırınız.

Frenler

Araba durmuş vaziyette iken, fren pedalının çok aşağı gidip gitmediğine bakınız. Frenlerde çalışmaya başlama noktasından (sıkmaya başlama) önceki boşluk ufak olmalıdır (yaklaşık 6 mm). Şimdi pedala sıkıca basıp 30 saniye tutunuz. Pedalın, sıkı kalması batmaması lâzımdır. Batıyorsa, fren sıvısına balataya ya da fren ayarına gerekseme vardır. Pedalı birkaç kez pompalayınız, sünger izlenimi veriyorsa hidrolik düzende hava var demektir (ciddi bir fren arızası).

Arabayı tekrar harekete geçiriniz ve yasal bir engel yoksa yaklaşık 50 km hızla sürünüz (saatte 70 km daha iyidir). Yakında trafik bulunmamasına dikkat ediniz; sonra, frenlere biraz sıkıca basarak arabanın bir yana çekip çekmediğine bakınız. Herhangi bir çekme tehlikesidir ve frenleri eşitlemek gerektiğini ya da, ön tekerleklerin bir hizada olmadığını gösterir.

Havası düşük bir ön tekerlek lâstiği de çekme etkisi yapar. Kuvvetli bir çekiş, ya ön tekerleklerde ya da bu tekerleklerin frenlerinde bozukluk olduğunu gösterir.

Eve giderken, ya da inmek üzere durmaya hazırlanırken arabanın camını aşağı indiriniz ve rahat ve yavaş bir duruş için yavaşlarken, bir sürtünme sesi, bir gıcırdama olup olmadığını bakınız. Varsa ve lâstikleriniz kaldırımın kenarına sürtünmüyorsa yeni fren balatalarına gerekseme var demektir. Bu durumda, bir de yeni fren kasnakları satın almak zorunda kalmamak için, makinistinize başvurunuz.

FAMILY SAFETY'den
Çeviren: Nizamettin ÖZBEK

- **Nükteli bir devlet adamı 'herhangi bir şeyi şekillerle ispat edebilirsin' dedi!**
- **İyi yazılmış bir hayat, iyi harcanmış kadar azdır.**
- **Sessizlik sonsuzluk kadar derin, söz zaman kadar sığ.**
- **İnsan alet kullanan bir hayvandır. Aletsiz hiç bir şeydir, aletli bir bütündür.**
- **Kelimelerin esiri olmayın.**

Thomas CARLYLE